ZADOVOLJSTVO POLJOPRIVREDNIKA PROVEDBOM PODMJERE 6.3. "POTPORA RAZVOJU MALIH POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA"

Antolković, Jelena

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Križevci college of agriculture / Visoko gospodarsko učilište u Križevcima**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:185:170591

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

Repository Križevci college of agriculture - Final thesis repository Križevci college of agriculture

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

1. UVOD

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju, poljoprivredi su otvorena vrata novih mogućnosti. Uz prednosti većeg tržišta i mogućnosti prodaje unutar zemalja Europske unije, paralelno su stizali problemi konkurencije naših poljoprivrednika i poljoprivrednika u zemljama Europske unije. Biti komercijalno održiv kraj već dugogodišnjih gospodarstava u Europskoj uniji bio je izazov i većim gospodarstvima, dok su mala gospodarstva morala osuvremeniti svoju proizvodnju kako bi osigurala zaradu dovoljnu za dostojanstven život. Osuvremenjivanje malih gospodarstva bez potpora od strane EU bio bi vrlo dugotrajan proces, tijekom kojeg bi većina gospodarstava zbog nemogućnosti konkuriranja na tržištu bila primorana prestati s radom.

Jedan od ciljeva agrarne politike Republike Hrvatske je osigurati primjeran dohodak poljoprivrednika kroz poticanje njihove proizvodnje, čime bi spriječiti iseljavanje stanovništva iz ruralnih područja. U ostvarivanju tog cilja pomažu dostupna sredstva Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj za razdoblje 2014. -2020. godine.

Nakon izrađenog Programa ruralnog razvoja od strane Ministarstva poljoprivrede, za pravilnu raspodjelu europskih sredstava, predstavljena je Mjera 6. *"Razvoj poljoprivrednih gospodarstva i poslovanja"* u koju spada podmjera 6.3. *„Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstva“* čiji je cilj bio ubrzati proces osuvremenjivanja i povećanja ekonomičnost malih poljoprivrednih gospodarstava. Prvi natječaj proveden je u razdoblju od 12. svibnja 2015. do 31. svibnja 2015. godine gdje je bilo zaprimljeno 1.477 prijava. Nakon detaljne provjere, 996 prijava je prihvaćeno za koje su odobrena sredstva iz podmjere 6.3.

Cilj ovog istraživanja je utvrditi prednosti navedene podmjere, mogućnosti koje se ovom mjerom mogu ostvariti, ali i koji ograničavajući čimbenici utječu na smanjenje broja poljoprivrednika spremnih za apliciranje na navedenu podmjeru. Učinci ovih mjera pokazat će se na primjeru proizvođača aronije, povrća, lavande, maslina i grožđa za preradu koji su korisnici navedene podmjere na područj Svetog Ivana Zeline i grada Zagreba. Ovi proizvođači izabrani su zbog različitosti proizvodnje te samog mjesta stanovanja.

2. PREGLED LITERATURE

Za potrebe ovog rada biti će obrazloženi osnovni pojmovi. Nadalje se navode neki od radova koji se dotiču pripreme Hrvatske za ulazak u Europsku uniju, ukratko se obrazlaže podmjera 6.3. kao predmet rada te se navodi nekoliko radova koji opisuju trenutno stanje Hrvatske nakon ulaska u Europsku uniju.

2.1. Osnovni pojmovi

Neki od bitnijih pojmova su organizacijski oblici u poljoprivredi, propisani *Zakonom o poljoprivredi* (NN 30/15) u kojem se navodi da poljoprivredno gospodarstvo djeluje kao obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, obrt ili trgovačko društvo. Za ovaj rad je bitno definiranje obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva (OPG) koji se prema spomenutom Zakonu definira kao fizička osoba ili skupina fizičkih osoba članova zajedničkog kućanstva, koje obavlja poljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu koristeći se vlastitim ili unajmljenim proizvodnim jedinicama

Unutar pravilnika o provedbi Mjere 6. (NN 42/15)[1] određena su značenja slijedećih pojmova:

1. *Malo poljoprivredno gospodarstvo* je poljoprivredno gospodarstvo upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava (ekonomske veličine iskazane u ukupnom standardnom ekonomskom rezultatu poljoprivrednog gospodarstva od 2.000 eura do 7.999 eura).
2. *Tip operacije* je skup ulaganja koji doprinosi ostvarivanju ciljeva jednog ili više prioriteta Europske unije na koje se odnose.[2]
3. *Projekt/operacija* je skup aktivnosti potrebnih za ostvarenje ciljeva koje korisnik definira u Poslovnom planu
4. *Javna potpora* je svaki oblik potpore iz javnih izvora Republike Hrvatske i potpora iz proračuna Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj

[1] Pravilnik o provedbi mjere 6. „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja“, podmjere 6.1. Potpora mladim poljoprivrednicima, podmjere 6.2. Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima i podmjere 6.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020.

[2] Prioriteti Europske unije su modernizacija i/ili unapređenje procesa rada i poslovanja i/ili povećanje proizvodnog kapaciteta iskazanom kroz povećanje ukupnog standardnog ekonomskog rezultata.

5. *Standardni ekonomski rezultat* (engl. Standard Output - u daljnjem tekstu: SO) predstavlja jediničnu novčanu vrijednost proizvodnje poljoprivrednog proizvoda izraženu u proizvođačkim cijenama na pragu gospodarstva koja ne uključuju potpore i poreze.
6. *Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva* je ukupni SO poljoprivrednog gospodarstva izražen u eurima.

Također je bitno objasniti i pojam *konzultantskih kuća*, koje su usmjerene na pomoć u apliciranju na nacionalne fondove, a naročito na fondove EU, kako bi RH bila što uspješnija u povlačenju sredstava iz tih fondova. Zbog teškoća prilikom izrada zahtjeva za financiranje i prikupljanje potrebne dokumentacije poljoprivredni poduzetnici sve više se odlučuju potražiti pomoć i suradnju nekih od konzultantskih kuća. Prema preporuci jedne od savjetodavnih tvrtki na hrvatskom tržištu Euro Grant Konzalting[3], važan element na koji treba obratiti pozornost pri odabiru konzultantske kuće je iskustvo u prikupljanju sredstava. Prije potpisivanja ugovora vrijedno je saznati koliko je dugo tvrtka prisutna na tržištu i koliko posluje u branši. Tom prigodom vrijedi pitati za reference. Snažne tvrtke koje brinu o svome ugledu obično imaju takve dokumente.

2.2. Potrebna poboljšanja Hrvatske poljoprivrede prije ulaska u EU

Prije ulaska Hrvatske u Europsku uniju, mnogi poljoprivrednici upoznali su se s pozitivnim i negativnim stranama koje za sobom nose europski modeli. Kao pozitivnu stranu mogli su vidjeti ostvarenje uvjeta veće produktivnosti, bolje funkcioniranje poljoprivrednog tržišta i učinkovitije korištenje državnih potpora. S druge strane, ono što je pokolebalo poljoprivrednike su i neke negativnosti poput niske konkurentnosti domaće proizvodnje zbog većih proizvodnih troškova, te nekontroliranog uvoza uz nemogućnost plasmana domaćih proizvoda. Zbog negativnih strana domaći proizvođači vrlo brzo postaju svjesni kako su u vrlo nezavidnom položaju naspram europskih kolega zbog ekonomski loše strukture poljoprivrede u kojoj prevladavaju mala gospodarstva. Odustajanje od poljoprivrede prvi je izbor bio tim malim gospodarstvima obzirom da su smatrali kako nisu sposobni natjecati se u novim europskim uvjetima (Franić i sur., 2011.).

[3] http://egk.hr/cesto-postavljana-pitanja/

Kako bi povećali ekonomičnost i omogućili konkurentnost, u obzir se trebaju uzeti i neke od mogućih grešaka koje su dotada napravljene. Krička i Guberac (2015) navode kao grešku niski stupanj obrazovanja u poljoprivredi. Samo 4,6% proizvođača ima završenu višu školu ili fakultet, 30% srednju školu, a čak 65,4% ima osnovno obrazovanje (ili nikakvo). Gledajući kako se današnja poljoprivreda okreće prema edukaciji i novim tehnologijama, takvi proizvođači nikako ne mogu konkurirati zahtjevnom tržištu poljoprivrednih proizvođača EU. Također, gleda li se udio poljoprivrede u ukupnim državnim izdvajanjima za istraživanje i naobrazbu, rezultati su poražavajući. Republika Hrvatska godišnje izdvoji 0,75% za cjeloživotnu znanost i edukaciju, a od toga 0,9% za poljoprivredni sektor. Kao drugu mogućnost poboljšanja navode kako je potrebno riješiti problem raštrkanih poljoprivrednih površina. Poljoprivrednici imaju velike probleme sa sitnijim parcelama raštrkanim na više područja što otežava i poskupljuje proizvodnju. Ipak, država je tu uskočila sa zakupom i prodajom manjeg dijela državnog zemljišta tako da je prosječna veličina gospodarstva narasla na 5,6 ha.

Treći način poboljšanja je u navodnjavanju. Tomić i sur. (2013) navode da je sustav navodnjavanja već uvelike poznat zemljama Europske unije te se navodnjava ukupno 13% obradivih površina, dok u Hrvatskoj svega 0,84% ili 18,000 ha. Obzirom da Hrvatska posjeduje dosta površina i bogata je vodom, autori navode da je Hrvatska u mogućnosti navodnjavati čak oko 700,000 ha.

Četvrta greška koju bi se trebala popraviti je informiranost hrvatskih poljoprivrednika o Europskoj uniji i poljoprivredi u njoj. Osim što hrvatski poljoprivrednici nisu dovoljno informirani, same informacije koje do njih dopiru nisu dovoljno jasne (Kovač, 2009).

Kao petu i zadnju grešku ili način poboljšanja poljoprivrede može se vidjeti u odnosu prema mladim poljoprivrednicima. Ukoliko je izjava točna da *„na mladima svijet ostaje“*, moramo se dobro zapitati u kojem smjeru ide hrvatska poljoprivreda obzirom da su rezultati istraživanja Sudarić i sur. (2016) pokazali kako samo 45% mladih smatra da poljoprivredna proizvodnja u Republici Hrvatskoj ima perspektivu. Kao razlog tome autori navode kako ruralna gospodarstva u Republici Hrvatskoj nisko ocjenjuju značaj radne snage kao resursa i ne prepoznaju dodatne vještine i sposobnosti svojih članova.

2.3. Podmjera 6.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava

Republika Hrvatska je nakon ulaska u punopravno članstvo Europske unije, 1. srpnja 2013. godine, postala i korisnica sredstava europskih fondova. Na službenim stranicama Europskih strukturnih i investicijskih fondova[4] može se iščitati da je Republika Hrvatska za razdoblje od 2014. do 2020. godine iz europskih i investicijskih fondova dobila odobreno 10.676 milijardi eura za korištenje. Od ukupnih sredstava 2,026 milijardi eura odvojeno je za poljoprivredu i ruralni razvoj.

Belić (2011) naglašava da se fondovi i programi Europske unije razlikuju po strukturi financiranja (po izvorima sredstava) te po oblicima pomoći (po vrstama pomoći koja se dodjeljuje korisnicima). Za većinu fondova i programa sav novac dolazi iz proračuna Europske unije. Međutim, ista autorica ističe da postoje programi i fondovi koji samo dio sredstava povlače iz proračuna Europske unije, a ostatak (ili većina, ovisno o programu ili fondu) dolazi iz nacionalnih proračuna ili su to sredstava drugih organizacija (primjerice Europske investicijske banke, Europske banke za obnovu i razvoj, Europskog investicijskog fonda itd.). Nadalje naglašava da pomoć koju pruža Europska unija ima i različite oblike. Kad se govori o sredstvima Europske unije najčešće se misli na bespovratna sredstva. To su sredstva za koja Europska komisija ili decentralizirana ovlaštena nacionalna tijela raspisuju pozive za dodjelu bespovratnih sredstava.

Nove politike ruralnog razvoja fokusirane su na definiranju učinkovitih mehanizama kojima bi se osigurala koordinacija razvoja poljoprivrede i druge djelatnosti u svrhu poboljšanja životnog standarda i kvalitete života stanovništva na ruralnim područjima (Zmaić i sur., 2011).

Ministarstvo poljoprivrede izradilo je Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske koji obuhvaća unapređenje načina života u sektorima poljoprivrede, prerađivačko-prehrambene industrije i šumarstva. Pomoću tog programa odvojena sredstva lakše će biti raspoređena na pojedine sektore. Jedan od sektora propisan je Pravilnikom o provedbi Mjere 06. (NN 42/15). Ovim pravilnikom propisani su uvjeti prihvatljivosti, prihvatljive aktivnosti, visina potpore, način prijave i ostale obaveze sa strane korisnika ali i nadležnih institucija.

Mala poljoprivredna gospodarstva su naša prošlost, sadašnjost i budućnost. Od njih je poljoprivredna proizvodnja počela te od njih trenutno dobivamo ekološku i kvalitetnu hranu,

[4] www.strukturnifondovi.hr/eu-fondovi

ali trebamo shvatiti da želimo li konzumirati takvu hranu moramo u ta ista gospodarstva ulagati kako bi imala budućnost. Upravo je Podmjera 6.3. pravi primjer ulaganju u budućnost malih gospodarstava. Korisnici takve podmjere moraju imati ekonomsku veličinu gospodarstva od 2.000 do 7.999 eura te biti upisani u Upisnik poljoprivrednika.

Pravilnom analizom svog gospodarstva, korisnici mogu uvidjeti svoje mane te prema njima se orijentirati koje aktivnosti mogu uvesti u svoj poslovni plan. Ipak moraju spadati pod prihvatljive aktivnosti kao što su :

- Kupnja domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala
- Kupnja građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata
- Podizanje novih i/ili rekonstruiranje postojećih višegodišnjih nasada
- Uvođenje i poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje
- Građenje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda
- Kupnju ili zakup poljoprivrednog zemljišta
- Kupnju poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme[5]

Nakon odabira aktivnosti na koji će se prijaviti korisnik mora izraditi poslovni plan unutar kojeg mora detaljno razraditi način realizacije i ostvarenje cilja u razdoblju od najviše tri godine. Također mora se dokazati održivost projekta u razdoblju od 10 godina od Odluke o dodjeli potpore (NN 42/15).

2.4. Analiza uspješnosti hrvatskog gospodarstva nakon ulaska u EU

Nakon pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju jedna od obaveza bila je i praćenje računovodstvenih podataka poljoprivrednih gospodarstava u okviru mreže FADN[6]. Prvi set podataka unesen je 2015. godine za 2013. godinu gdje se jasno može vidjeti struktura, proizvodnja i dohodak u poljoprivredi, ali se ne može raditi usporedba s prethodnim godinama

[5] Vodič za korisnike potpora iz europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, https://www.google.hr/search?q=apprrr+vodi%C4%8D+za+korisnike+potpora&oq=apprrr+vodi%C4%8D+za+korisnike+potpora&aqs=chrome..69i57.14197j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8#

[6] Sustav poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka, engl. Farm Accountancy Dana Network (FADN).

(Očić i sur., 2016). Ekonomičnije su velike farme, ali značajan čimbenik u ekonomičnosti gospodarstva ima i starost poljoprivrednika, pa tako mlađa dob i viša razina obrazovanja povećava njenu ekonomičnost zbog lakše mogućnosti korištenja europskih fondova. Istraživanja autora su pokazala kako kontinentalna regija koristi veće površine od Jadranske, ali ima niži dohodak. Isto tako mješovita gospodarstva imaju najniže prosječne vrijednosti što se tiče pokazatelja dohotka (prihodi, troškovi, neto prihod) od specijalizirane koja osim toga i raspolaže sa većim površinama.

Navedeni rezultati istraživanja ukazuju na potrebu poticanja malih poljoprivrednih gospodarstava, a naročito preko strukturnih fondova u koji spada ne samo regionalni i ruralni razvoj, nego i zapošljavanje i socijalna sigurnost, pomorska politika, istraživanje i razvoj te humanitarna pomoć. Knežić (2016) se u svojem istraživanju osvrće na jedan od bitnijih pitanja poljoprivrednika, a to je pomoć banaka kod financiranja drugog dijela investicije gdje poljoprivrednici moraju sami financirati 50%. Navodi kako je Hrvatska udruga banaka 2010. godine osnovala odbor za korištenje fondova Europske unije, s ciljem doprinosa učinkovitosti istih u Hrvatskoj. On je sastavljen od pet komercijalnih banaka (Erste banka , Privredna banka Zagreb, Hrvatska poštanska banka, Zagrebačka banka i Raiffeisen bank) te HABOR-a[7] kao promatrača. No navodi kako tu dolazi do glavnih zabuna i problema kod poljoprivrednika kada projekt može zadovoljiti uvjete natječaja Europske unije, no potom ga banke ne žele financijski pratiti, pogotovo kada je riječ o malim farmama ili novim poljoprivrednim pothvatima bez imovine kao pologa.

Paparella (2017) ističe da se zbog takvih nedostataka Hrvatska ne može pohvaliti s iskorištenim sredstvima, čak naprotiv, analizom se pokazalo da je Hrvatska zemlja s najmanjom stopom iskoristivosti. Sa 80,7% daleko je ispod prosjeka zemalja Europske unije od 94,4%. Samo Malta i Hrvatska imaju iskoristivost ispod 90%. Razlog takvim podacima navodi se neuravnoteženost velikog broja projektnih prijedloga, nedostatka osoblja u nadležnim tijelima i učestalim izmjenama natječajne dokumentacije. Ipak gledajući zadnje tri godine prema podacima Ministarstva financija iz 2014., Hrvatska je iz proračuna povukla 584 milijuna eura, 2015. godine povučeno je 556 milijuna eura, dok je za prošlu godinu povučeno čak 850 milijuna eura. Isti autor uočava da takvu promjenu možemo zahvaliti povećanju

[7] Hrvatska banka za obnovu i razvitak

administrativnih kapaciteta, no takva promjena je još uvijek nedovoljna jer je potrebno ubrzati primjenu i objavu natječaja.

Analizom podataka i dobivenim rezultatima u ovom radu, odgovoriti će se na pitanje postoji li još koji razlog (osim razloga dobivenih u dosadašnjim istraživanjima) zbog tako malog broja prijava. Također, ovim radom će se prikazati pozitivne strane ovih mjera, te mogućnosti koje podmjera 6.3. „*Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstva*“ može omogućiti.

3. MATERIJALI I METODE

Kao metoda prikupljanja primarnih podataka, odnosno kao istraživački instrument u radu korištena je metoda intervjua. Intervju je proveden na 7 različitih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja su dobila sredstva za podmjeru 6.3. na području Svetog Ivana Zeline i grada Zagreba. Provedba intervjua trajala je od 15 do 20 minuta.

Odabrana gospodarstva bave se povrćarstvom, maslinarstvom i uzgojem voća te su stoga interesantni primjer malih naprednih gospodarstava na kojima se želi istražiti koliko su financijske potpore putem podmjere 6.3. pomogle u njihovom razvoju.

Intervju je podijeljen na četiri dijela. U prvom dijelu intervjua postavljena su opća pitanja o gospodarstvu:

- Koliko imate godina?
- Koji je Vaš stupanj obrazovanja?
- Čime se Vaše gospodarstvo bavi i koliko dugo?

Drugi dio pitanja odnosio se na konkretnu prijavu na natječaj :

- Kako ste saznali za podmjeru 6.3.?
- Smatrate li da je bila dovoljno pojednostavljena za mala gospodarstva?
- Smatrate li da su Vam bile dostupne sve informacije o samoj podmjeri?
- Jeste li išli na neke od radionica i informirali se o samoj podmjeri?
- Prijavili ste se samostalno ili ste imali pomoć od konzultantske kuće?

Treći dio odnosio se na korištenje same podmjere 6.3.:

- Jeste li dugo čekali na rezultate natječaja?
- Smatrate li da ste bili dovoljno informirani o daljnjim koracima nakon dobivenog natječaja?
- Obzirom da drugi dio sredstava morate sami financirati je li Vam možda prvi dio sredstava pomogao u financiranju drugog dijela?
- Koje sve aktivnosti ste naveli u poslovnom planu?
- Koliko ste dosada uspjeli napraviti od navedenih aktivnosti?
- Jeste li razmišljali o prijavi na koju drugu mjeru, ukoliko da na koju?

Zadnji, četvrti dio osvrnuo se na mane, ali i prednosti koje pruža sama podmjera te koliko se OPG razvio zahvaljujući konkretnoj podmjeri :

- Recite mi Vaše mišljenje zašto je tako mali broj prijava na prvi natječaj za podmjeru 6.3.?
- Što bi ste naveli kao pozitivnu stranu ove podmjere, koliko je ona pomogla Vašem gospodarstvu?

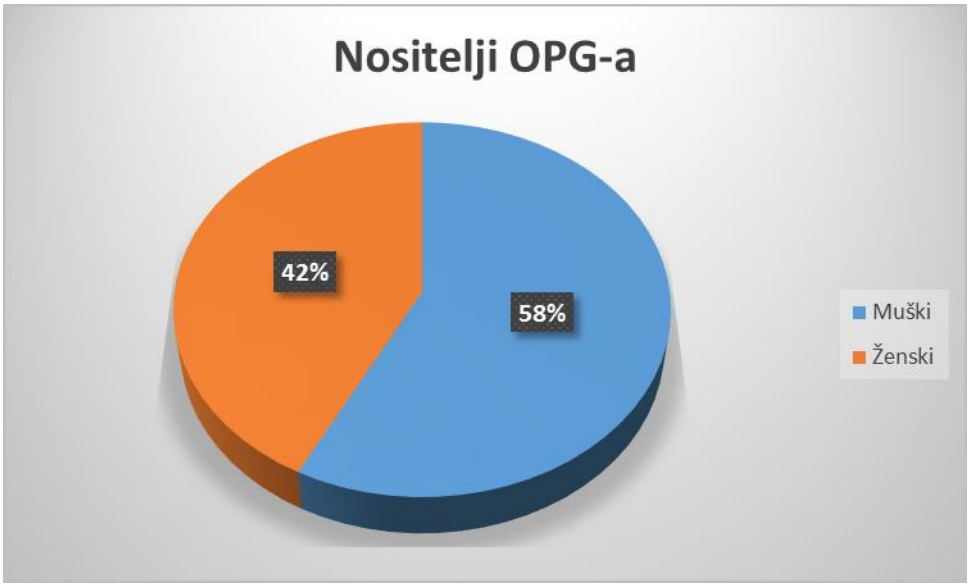
Nakon provedenih intervjua dobiveni podaci su se obradili na način da je osnovni dio pitanja svrstan u grafove i tablice dok su ostali odgovori opisno analizirani i reducirani na razinu potrebnu za samo istraživanje kako bi se naposljetku dobila kvalitetna informacija.

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U ovom poglavlju prikazat će se rezultati intervjua sa vlasnicima OPG-a koji su dobili sredstva na natječaju za podmjeru 6.3. U ovom dijelu važno je vidjeti koji su glavni ograničavajući čimbenici za apliciranje na natječaj zbog kojeg se poljoprivrednici ne javljaju u većem broju, te vidjeti dobre strane potpora odnosno kako one pomažu u razvoju malih poljoprivrednih gospodarstva.

4.1. Opći dio

Od ukupno 7 ispitanika 57% muških i 42% ženskih nositelja koji su intervjuirani (grafikon 1.). U područje mladih poljoprivrednika do 40 godine života bilo je dvoje ispitanika dok su ostali stariji. Stupanj obrazovanja kod svih je završena srednja škola, a starost OPG-a varira. Najmlađi OPG je od 2,5 godine dok je među najstariji 15 godina. Gospodarstva se bave uzgojem aronije, povrćarstvom, uzgojem lavande, vinogradarstvom i vinarstvom i maslinama. Rezultati su također prikazani u tablici 1.

Grafikon 1. Postotak muških i ženskih nositelja OPG-a

Izvor : Vlastiti izvor

Tablica 1. Rezultati općeg dijela

Br. Ispitanika	Dob		Proizvodanja				
	Iznad 40 godina	Ispod 40 godina	Povrćarstvo	Uzgoj maslina	Uzgoj aronije	Uzgoj lavande	Vinogradarstvo i vinarstvo
7	2	5	2	1	2	1	1

Izvor : Vlastiti izvor

4.2. Prijava na natječaj

Prijava i izrada poslovnog plana zahtijeva detaljno planiranje ali i ekonomsko znanje koje često nedostaje malim poljoprivrednim gospodarstvima. Potporu pruža Savjetodavna služba na svojim radionicama putem kojih informira poljoprivrednike, ali uz to postoje i konzultantske kuće koje izrađuju poslovni plan te pomažu u prikupljanju potrebne dokumentacije i prijavi na sam natječaj[8].

Zbog velikog broja prijava i ograničenih sredstava u Pravilniku o Mjeri 6. Za podmjeru 6.3. u Prilogu 1. nalazi se kriterij odabira zahtjeva za potporu. Unutar te tablice postoji prag prolaznosti koji označava 30 bodova. Kriteriji po kojima se bodovi dobivaju su :

- Ekonomska veličina poljoprivrednog gospodarstva[9],
- Status zaposlenja nositelja poljoprivrednog gospodarstva,
- Ulaganje u obnovu, očuvanje i poboljšanje ekosustava,
- Stupanj razvijenosti jedinica lokalne samouprave u kojem se ulaganje provodi sukladno indeksu razvijenosti, i
- Strateška područja u Republici Hrvatskoj.

Zahtjev za potporu podnosi se u elektronskom obliku putem AGRONET-a. Po završetku elektronskog popunjavanja Zahtjeva za potporu u AGRONET-u, korisnik je dužan ispisati, ovjeriti pečatom i potpisati te dostaviti ovjerenu Potvrdu o podnošenju Zahtjeva za potporu

[8] Primjeri poslovnog plana i prijave prikazane su u Prilozima 1., 2.
[9] Primjer se nalazi u Prilogu 3.

preporučenom poštom s povratnicom ili osobno na adresu podružnice Agencije za plaćanja, ovisno o lokaciji ulaganja[10].

Kada gospodarstvo prođe kroz cijelu proceduru i objavi se rang lista poljoprivrednika koji su ostvarili pravo na sredstva, većina gospodarstava smatra kako je najteži dio riješen. Upravo tu griješe. Gospodarstvo mora postajati slijedećih 5 godina dok unutar 3 godine moraju obaviti sve aktivnosti koje su uveli u svoj poslovni plan.

Ispitanici u ovom dijelu odgovarali su na pitanja vezana uz prijavu na natječaj. Kod pitanja *„Kako ste saznali za podmjeru 6.3.?“* većina je odgovorila preko prijatelja, a tek dvoje preko interneta. S obzirom na prethodno objašnjenu proceduru postavljeno je pitanje: *„Smatrate li da je podmjera bila dovoljno pojednostavljena za male poljoprivrednike?“*, gdje je 71% ispitanika odgovorilo negativno, 29% pozitivno. Oni koji su odgovorili da je podmjera bila dovoljno pojednostavljena za male poljoprivrednike su mlađe osobe, točnije mladi poljoprivrednici starosti do 40 godina.

Sama podmjera prikazana je kao „idealna“ za mala poljoprivredna gospodarstva, ali obzirom kako hrvatska statistika pokazuje da veliki broj poljoprivrednika ima osnovno ili čak niti osnovno obrazovanje, može se zaključiti kako pristup informacijama nije baš svima bio moguć, osobito onima koji ne posjeduju osnovna informatička znanja. Unatoč tome odgovori na postavljeno pitanje *„Smatrate li da su Vam bile dostupne sve informacije o samoj podmjeri?“* bili su pozitivni. Samo jedna osoba je navela kako nije imala sve informacije. Osim informacija o podmjeri, koje su bile dostupne na internetu, provodile su se razne radionice od strane Ministarstva poljoprivrede i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR)[11], te je stoga slijedilo pitanje *„Jeste li išli na neke od radionica i informirali se o samoj podmjeri?“*. Na ovo pitanje su odgovori bili podijeljeni: dok ih je troje odgovorilo kako su bili na radionicama i na taj način se informirali o istraživanoj podmjeri (i to ne samo za tu podmjeru[12]), dvoje ih je odgovorilo kako nikad nisu ni čuli za te radionice.

Zadnje pitanje u ovom poglavlju bilo je vezano uz konzultantske kuće. Kao što je u poglavlju sa pregledom literature objašnjeno, konzultantske kuće pomažu poljoprivrednicima

[10] http://blog.dnevnik.hr/agropolitika/2017/01/index.html

[11] https://ruralnirazvoj.hr/blog/2016/12/16/video-materijal-s-prezentacije-porezne-strucnjakinje-miljenke-cutvaric-odrzane-4-studenog-2016-godine-u-zagrebu/

[12] Navedene podmjere bile su: podmjera 4.2. „Ulaganje u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda“, podmjera 4.1. „Rekonstruiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“.

u njihovim prijavama kako bi, ukoliko je potrebno, mogli ispraviti neke od mogućih pogrešaka. Stoga je većinom odgovor na pitanje *„Prijavili ste se samostalno ili ste imali pomoć od konzultantske kuće?“* kod svih ispitanika bio da su se na podmjeru prijavili uz pomoć konzultantske kuće. Dvoje ispitanika je ipak nadodalo kako im konzultantska kuća nije bila od pomoći, a jedan ispitanik navodi kako ih nakon potrebne promjene u poslovnom planu konzultantska kuća o detaljima promjene nije obavijestila, dok drugi navodi kako im je nakon izrađenog poslovnog plana i prikupljene sve dokumentacije konzultantska kuća samo ugrubo objasnila samu mjeru te je tek naknadno saznao ostale postupke, stoga smatraju da je potrebno malo se raspitati prije odabira određene konzultantske kuće. Rezultati svih odgovora vidljivi su u Tablici 2.

Tablica 2. Rezultati dijela intervjua *„ Prijava na natječaj“*

Pitanja	Odgovori	
1. Kako ste saznali za podmjeru 6.3.?	Putem prijatelja	5
	Preko interneta	2
2. Smatrate li da je podmjera bila dovoljno pojednostavljena za male poljoprivrednike?	Da	2
	Ne	5
3. Smatrate li da su Vam bile dostupne sve informacije o samoj podmjeri?	Da	6
	Ne	1
4. Jeste li išli na neke od radionica i informirali se o samoj podmjeri?	Išli su	5
	Nisu ni znali za radionice	2
5. Prijavili ste se samostalno ili uz pomoć konzultantske kuće ?	Samostalno	0
	Konzultantske kuće	7

Izvor : Vlastito istraživanje

4.3. Korištenje podmjere 6.3.

Prvi natječaj za podmjeru 6.3. započeo je 12. srpnja 2015. godine i trajao je do 31. srpnja iste godine[13]. Sveukupno je zaprimljeno 1.477 prijava, a 996 poljoprivrednih gospodarstava je dobilo sredstva za razvoj gospodarstava i poslovanja prema podacima APPRRR[14]. Rezultati su objavljeni 7. rujna 2016[15], što znači da se od početne prijave pa do samih rezultata čekalo više od godinu dana. Stoga ne iznenađuju rezultati odgovora na pitanje *„Jeste li dugo čekali na rezultate natječaja?“*, gdje su svi odgovorili kako je čekanje bilo predugo. Jedan od odgovora je glasio *„Sezona nam je krenula, a rezultati još nisu bili objavljeni. Nismo mogli znati jesmo li dobili na natječaju pa smo krenuli sami u investiciju. Da smo čekali rezultate za ulazak u investiciju izgubili bi jednu cijelu sezonu, a pošto je to nama jedini izvor prihoda, tako nešto je nezamislivo.“* Mnogo je poljoprivrednih gospodarstava također s investicijama započelo ranije, stoga je na radionicama za podmjeru 6.3. informirano kako početak aktivnosti može započeti od trenutka prijave na natječaj. Koliko je ta informacija pomogla mnogim poljoprivrednicima, ipak ispitanici smatraju to kao jednim od bitnijih problema koji bi trebalo riješiti u idućim natječajima.

Nakon dobivenog natječaja javljaju se novi problemi koji spadaju u financiranje drugog dijela poslovnog plana. Unutar ove podmjere 50% sredstava dobiva se na početku, dok ostalih 50% dobiva se tek nakon odrađenog cjelokupnog poslovnog plana. Tu se nailazi na „gorući problem“ i ispitanim korisnicima podmjere glavni razlog odustajanja od same prijave. Kao što je navedeno u poglavlju „Pregled literature“, banke često ne žele financirati mala obiteljska gospodarstva te su ona često ovisna o članu gospodarstva koji ima redovita primanja i može na temelju toga dići kredit. Jedino što banke uzimaju u obzir je, kada taj član uzima kredit, može navesti kako podiže novac u svrhu financiranja drugog dijela podmjere 6.3. te mu to donosi veću mogućnost dobitka kredita, ali ne i sami kredit. Neka gospodarstva nemaju tu mogućnost, zato se moraju sama snalaziti za drugi dio novca. Stoga je bilo postavljeno pitanje *„Obzirom da drugi dio sredstava morate sami financirati, je li Vam možda prvi dio sredstava pomogao u sufinanciranju drugog dijela?“*. Svi odgovori bili su negativni. Većina je odgovorila kako je prvi dio novaca daleko više pomogao za poboljšanje gospodarstva, ali nedovoljno kako bi mogli financirati ostatak. Stoga su se mnogi prije same prijave detaljno informirali o svojim

[13] Špoljar, S., https://www.agroklub.com/poljoprivredne-vijesti/blizi-se-rok-za-podnosenje-prijava-za-mjeru-6-3/19369/
[14] http://www.apprrr.hr/izdane-odluke-za-mjeru-6-1966.aspx
[15] https://www.agroklub.com/financiranje/rezultati-obrade-prijava-za-podmjeru-6-3/27585/

mogućnostima i pripremili za financiranje drugog dijela. Isto tako korisnici ove mjere moraju biti svjesni mogućih kontrola na terenu unutar petogodišnjeg razdoblja, prilikom kojih se pregledavaju objekti, uređaji, roba i poslovna dokumentacija, provjeravaju se računovodstveni podaci, kvaliteta i kvantiteta robe i usluga i slično.

Nakon zahtjeva za isplatom drugog dijela i detaljnom dokumentacijom s načinom realizacije aktivnosti propisane unutar poslovnog plana, provodi se provjera. Ubrzo nakon provjere dolazi se do odluke koje mogu biti :

- Odluka o dodjeli sredstava[16],
- Odluka o odbijanju,
- Pismo odbijanja,
- Potvrda o odustajanju[17].

Svi podaci od načina prijave pa do postupaka nakon prijave poljoprivredna gospodarstva mogu vidjeti na stranicama APPRRR te zbog toga rezultati na postavljeno pitanje *„Smatrate li da ste bili dovoljno informirani o daljnjim koracima nakon dobivenog natječaja?“* ne iznenađuju. Jedan od ispitanika jedino je odgovorio kako nije bio dovoljno informiran, dok ostali smatraju kako su sve informacije bile dostupne[18].

Svako ispitano gospodarstvo prilikom javljanja na natječaj željelo je na neki način unaprijediti gospodarstvo i olakšati svoj razvoj i poslovanje. Ipak postojale su određene aktivnosti koje je gospodarstvo moglo navesti i steći potporu. Time slijedi pitanje *„Koje sve aktivnosti ste naveli u poslovnom planu?“*. Od mogućih aktivnosti, najveći broj ispitanika odabralo je kupnju poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme, kupnju jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala. Manji dio ih je odabrao kupnju građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata i kupnju ili zakup poljoprivrednog zemljišta. Samo je jedan ispitanik za aktivnost naveo građenje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda. Što je zabrinjavajuće obzirom da povećana proizvodnja nema smisla bez kvalitetne prezentacije proizvoda i povećanja prodaje. Nastavak prethodnom pitanju bilo je slijedeće *„Koliko ste*

[16] Primjer na prilogu 5.
[17] Vodič za korisnike potpora iz europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, https://www.google.hr/search?q=apprrr+vodi%C4%8D+za+korisnike+potpora&oq=apprrr+vodi%C4%8D+za+korisnike+potpora&aqs=chrome..69i57.14197j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8#
[18] Isti ispitanik koji je na pitanje o informiranosti o analiziranoj podmjeri negativno odgovorio i u podpoglavlju 4.2

dosada uspjeli napraviti od navedenih aktivnosti?“, gdje je većina navela da prikuplja novac za financiranje drugog dijela. Jedan ispitanik je naveo kako je sa cjelokupnom aktivnosti gotov i očekuje isplatu drugog dijela sredstva, dok je jedna osoba navela kako je odustala od cjelokupnog projekta. Naime ispitanik je u prethodnim pitanjima naveo kako nije bio u potpunosti upoznat sa svim potrebnim informacijama što se tiče podmjere te mu je konzultantska kuća pomogla samo u izradi poslovnog plana, bez da su ga obavijestili o potrebnim daljnjim radnjama.

Završno pitanje dijela za korištenje podmjere 6.3. bilo je *„Jeste li razmišljali o prijavi na koju drugu mjeru, ukoliko da na koju?“*. Odgovori na ovo pitanje bili su pozitivni. Većina ispitanika je odgovorila kako je razmišljalo o prijavi na druge mjere, ali opet najveća prepreka ostaje financiranje drugog dijela ili kako navodi jedan ispitanik: *„Prijavio bih se na neku gdje je što više moguć povrat novca. Obzirom da je za mjeru 4.1 po novom samo 50-70% povrata, mislim da će to malo OPG- ova moći financirati.“*

Svi odgovori na treći dio intervjua mogu se vidjeti u tablici 3.

Tablica 3. Rezultati dijela intervjua „Korištenje podmjere 6.3.“

PITANJA	ODGOVORI	
Jeste li dugo čekali na rezultate natječaja?	Dugo	7
	U zadovoljavajućem roku	0
Obzirom da drugi dio sredstava morate sami financirati je li Vam možda prvi dio sredstava pomogao u sufinanciranju drugog dijela?	Jesu	0
	Nisu	7
Smatrate li da ste bili dovoljno informirani o daljnjim koracima nakon dobivenog natječaja?	Jesam	6
	Nisam	1
Koje sve aktivnosti ste naveli u poslovnom planu?	Kupnja poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme	6
	Kupnja jednogod. i višegod. bilja, sjemena i sadnog materijala.	6
	Kupnja građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata	3
	Kupnja ili zakup poljoprivrednog zemljišta	4
	Građenje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda	1
	Podizanje novih i/ili rekonstruiranje postojećih višegodišnjih nasada	2
Koliko ste dosada uspjeli napraviti od navedenih aktivnosti?	Započeto	5
	Završeno	1
	Nije ni započeto	1
Jeste li razmišljali o prijavi na koju drugu mjeru , ukoliko da na koju?	Da	6
	Ne	1

Izvor : Vlastiti izvor

4.4. Mane i prednosti podmjere 6.3.

Obzirom da je to bio tek prvi natječaj za podmjeru 6.3., očekivalo se puno nedostataka i puno ispravaka. Kako bi olakšali daljnje prijave i povećali broj zainteresiranih postavljeno je pitanje *„Recite mi Vaše mišljenje zašto je tako mali broj prijave na prvi natječaj za podmjeru 6.3.?“*. Neki od odgovora bili su:

- „*Smatram kako je najveći problem bila neinformiranost i skepticizam. Puno njih odmahivalo je rukom i reklo - ma gdje bi išta mali poljoprivrednici dobili.“*
- *„Problem je u samim poljoprivrednicima, ne žele se interesirati i malo više informirati.“*
- *„Različita tumačenja nekih pravila od strane APPRRR-a, te time zbunjuju poljoprivrednike.“*
- *„ Najveći problem stoji kod financiranja drugog dijela. Tu se svi prestraše. Iskreno da nemam supruga koji radi i mogao je podići kredit, nisam sigurna dali bi se uopće prijavila na natječaj.“*

Kao završno pitanje postavljeno je *„Što bi ste naveli kao pozitivnu stranu ove podmjere, koliko je ona pomogla Vašem gospodarstvu?“* te su neki od odgovora bili:

- *„Kao pozitivnu stranu naveo bih pomoć. Ipak bio sam svjestan kako moje gospodarstvo nikako nije konkurentno sa tržištem izvana i kako moram nešto poduzeti. Povećanjem svog nasada i kupnjom mehanizacije povećao sam svoje šanse i olakšao sam si proizvodnju.“*
- *„Pozitivna strana, nabava mehanizacije! Današnja tehnologija uvelike pomaže poljoprivrednicima ali je isto i jako skupa. Bavim se povrćarstvom i kada bih sama željela kupiti sve te strojeve tek kroz desetak godina intenzivnog rada možda bi uspjela.“*
- *„Ova mjera je pozitivna i mnogo može pomoći poljoprivrednicama. Meni osobno nije pomogla obzirom da sam odustao od nje. No zato bi savjetovao drugima da ne naprave kao ja, da prvo dobro prouče i naprave plan. Ne mogu reći da je podmjera loša samo zbog toga što se nisam informirao.“*
- *„Tek kratko vrijeme bavim se uzgojem aronije, ali već sam povećao nasad za više od pola. Kupio sam i dodatno zemljište obzirom da ni žena ni ja nismo ništa naslijedili te smo morali krenuti od nule. Ali može se! Mnogi mojih godina odlaze iz Hrvatske i*

misle kako je bolje vani. Možda je lakše, ali meni se teško zamisliti raditi vani kad nisam probao tu. To je i jedan od razloga, osim da povećam gospodarstvo, dokazati da se i tu može uspjeti.“

5. ZAKLJUČAK

Poljoprivreda u Hrvatskoj se trenutno nalazi na prekretnici. Ukoliko žele opstati, današnji poljoprivrednici moraju poraditi na svojoj konkurentnosti. Brza promjena malih gospodarstava nije moguća bez poticanja i pomoći putem sredstava koja su omogućena iz europskih fondova. Nakon prolaska jednog od natječaja i objavljenih rezultata podmjere 6.3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“, ispitivani su korisnici tih sredstava kako bi utvrdili prednosti ove podmjere, mogućnosti koje se mogu ostvariti, ali i mane zbog kojih se tek mali broj poljoprivrednika javilo na istraživani natječaj. Nakon provedenog intervjua sa svakim od njih može se zaključiti slijedeće:

- Mladi poljoprivrednici bolje su pripremljeni i informirani o samoj podmjeri te im je bilo lakše aplicirati na prijavu,
- Prije izlaska natječaja vrlo je korisno održavanje konkretnih radionica s poljoprivrednicima koje svakako doprinose edukaciji o podmjerama, ali njihovo oglašavanje bi trebalo poboljšati,
- Objava rezultata, sukladno s tim i isplata prve rate čeka se predugo, mnogi poljoprivrednici započinju s aktivnostima ne znajući za krajnji ishod rezultata,
- Obzirom da je potrebno samostalno financirati drugi dio aktivnosti, mnogi poljoprivrednici odmah odustaju od prijave na natječaj,
- Najviše se investira u kupnju poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme, te kupnju jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala,
- Većina ih razmišlja o daljnjim prijavama na natječaje za na neke od dugih mjera,
- Ispitanici smatraju kako je najveći problem neinformiranost i skepticizam kod drugih vlasnika poljoprivrednih gospodarstva te se stoga ne žele ni prijaviti na podmjeru,
- Pozitivne strane analizirane mjere su financijska pomoć kojom su ispitanici olakšali svoju proizvodnju, povećali ekonomsku veličinu gospodarstva,

Podmjera 6.3. kao potpora za mala poljoprivredna gospodarstva uvelike je pomogla poljoprivrednicima - od nabave mehanizacije, povećanja nasada sve do prezentacije vlastitog gospodarstva, što je obuhvaćeno u prihvatljivim aktivnostima. S obzirom da je tek prvi natječaj za ovakvu vrstu mjere ruralnog razvoja, potrebno je ispraviti uočene greške poput predugih čekanja na rezultate i nemogućnost podizanja kredita za financiranje drugog dijela

aktivnosti, a sve kako bi se olakšala prijava i provođenje natječaja. Ipak željeni rezultati podmjere su vidljivi. Hrvatska je bogatija za konkurentnija i veća obiteljska poljoprivredna gospodarstva, čime raste i količine domaćih proizvoda na tržištu, a koji su danas vrlo cijenjeni. Najbitnije od svega je poticanje mladih da ostaju u Hrvatskoj, a naročito na ruralnim područjima baveći se poljoprivredom. Gledajući kako Hrvatska zadnjih nekoliko godina ostaje bez velikog broja mladih ljudi, rijetkost je vidjeti primjer „boraca“ za ostanak u Hrvatskoj, ali i razlog više za poboljšanje i povećanje broja ovakvih natječaja i mjera. U budućnosti cilj je imati više ovakvih primjera i više uspješnih priča današnje poljoprivrede, kojima su doprinijele i mjere ruralnog razvoja.

6. LITERATURA

1. Belić, M. (2011): Potpore za javni natječaj iz EU fondova, Nova knjiga Rast, Zagreb
2. Franić, R., Mikuš, O., Andabak, A. (2011): Optimističan pogled na ulazak u EU: poljorpivrednicima može biti bolje, 46. hrvatski i 6. međunarodni simpozij agronoma, sažetak radova, Opatija
3. Knežić, I. (2016): Utjecaj EU fondova na gospodarstvo Republike Hrvatske, Diplomski rad, Sveučilište u Splitu ekonomski fakultet, Split
4. Kovač., M. (2009): Informiranost hrvatskih poljoprivrednika o Europskoj uniji i poljoprivredi u njoj, 44. hrvatski i 4. međunarodni simpozij agronoma, zbornik radova, Opatija
5. Krička, T., Guberac, V. (2015): Stanje i prijedlog razvitka poljoprivrede u Hrvatskoj, 50. hrvatski i 10. međunarodni simpozij agronoma, zbornik radova, Opatija
6. Očić, V., Juračak, J., Šakić Bobić, B. (2016): Poslovni i proizvodni rezultati poljoprivrednih gospodarstava u Hrvatskoj 2013. godine, 51. hrvatski i 11. međunarodni simpozij agronoma, zbornik radova, Opatija
7. Paparella, S. (2017): Europski smo gubitnici u iskorištavanju fondova, Poslovni dnevnik, http://www.poslovni.hr/hrvatska/europski-smo-gubitnici-u-iskoristavanju-fondova-323877 (25.06.2017.)
8. Pravilnik o provedbi Mjere 06. „ Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja“, podmjere 6.1. Potpora mladim poljoprivrednicima, Podmjere 6.2. Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima i Podmjere 6.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstva iz programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. (NN 42/15)
9. Sudarić, T., Zmaić, K., Lončarić, R. (2016): Izazov mladih poljoprivrednika u Republici Hrvatskoj, 51. hrvatski i 11. međunarodni simpozij agronoma, zbornik radova, Opatija
10. Tomić, F., Krička, T., Guberac, V. (2013): Kako unaprijediti Hrvatsku poljoprivredu?, 50. hrvatski i 10. međunarodni simpozij agronoma, zbornik radova, Dubrovnik
11. Zmaić, K., Sudarić, T., Tolić, S. (2011): Održivost i divrezifikacija ruralne ekonomije, 46. hrvatski i 6. međunarodni simpozij agronoma, zbornik radova, Opatija

12. Zakon o poljoprivredi (NN 30/15)

Internet stranice:

13. Čime se bave konzalting tvrtke?, http://egk.hr/cesto-postavljana-pitanja/ (13.07.2017.)
14. Dostupni video materijali s radionice za podmjeru 6.3., održane 4. studenog 2016. godine u Zagrebu, https://ruralnirazvoj.hr/blog/2016/12/16/video-materijal-s-prezentacije-porezne-strucnjakinje-miljenke-cutvaric-odrzane-4-studenog-2016-godine-u-zagrebu/ (29.06.2017.)
15. EU- fondovi, www.strukturnifondovi.hr/eu-fondovi (28.06.2017.)
16. Izdane odluke za mjeru 6., http://www.apprrr.hr/izdane-odluke-za-mjeru-6-1966.aspx (25.06.2017.)
17. Nađ, I. : Rezultati obrade prijava za podmjeru 6.3.!, https://www.agroklub.com/financiranje/rezultati-obrade-prijava-za-podmjeru-6-3/27585/ (28.06.2017.)
18. Natječaj za potporu razvoju malih poljoprivrednih gospodarstva, http://blog.dnevnik.hr/agropolitika/2017/01/index.html (29.06.2017.)
19. Podnošenje prijave za natječaj podmjere 6.3., http://blog.dnevnik.hr/agropolitika/2017/01/index.html , (28.06.2017.)
20. Špoljar, S.: Bliži se rok za podnošenje prijava za mjeru 6.3., https://www.agroklub.com/poljoprivredne-vijesti/blizi-se-rok-za-podnosenje-prijava-za-mjeru-6-3/19369/ (28.06.2017.)
21. Vodič za korisnike potpora iz europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, https://www.google.hr/search?q=apprrr+vodi%C4%8D+za+korisnike+potpora&oq=apprrr+vodi%C4%8D+za+korisnike+potpora&aqs=chrome..69i57.14197j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8# (29.06.2017.)

7. **PRILOZI**

Popis priloga

Prilog 1. Primjer poslovnog plana

Prilog 2. Primjer prijave

Prilog 3. Primjer izračuna ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva

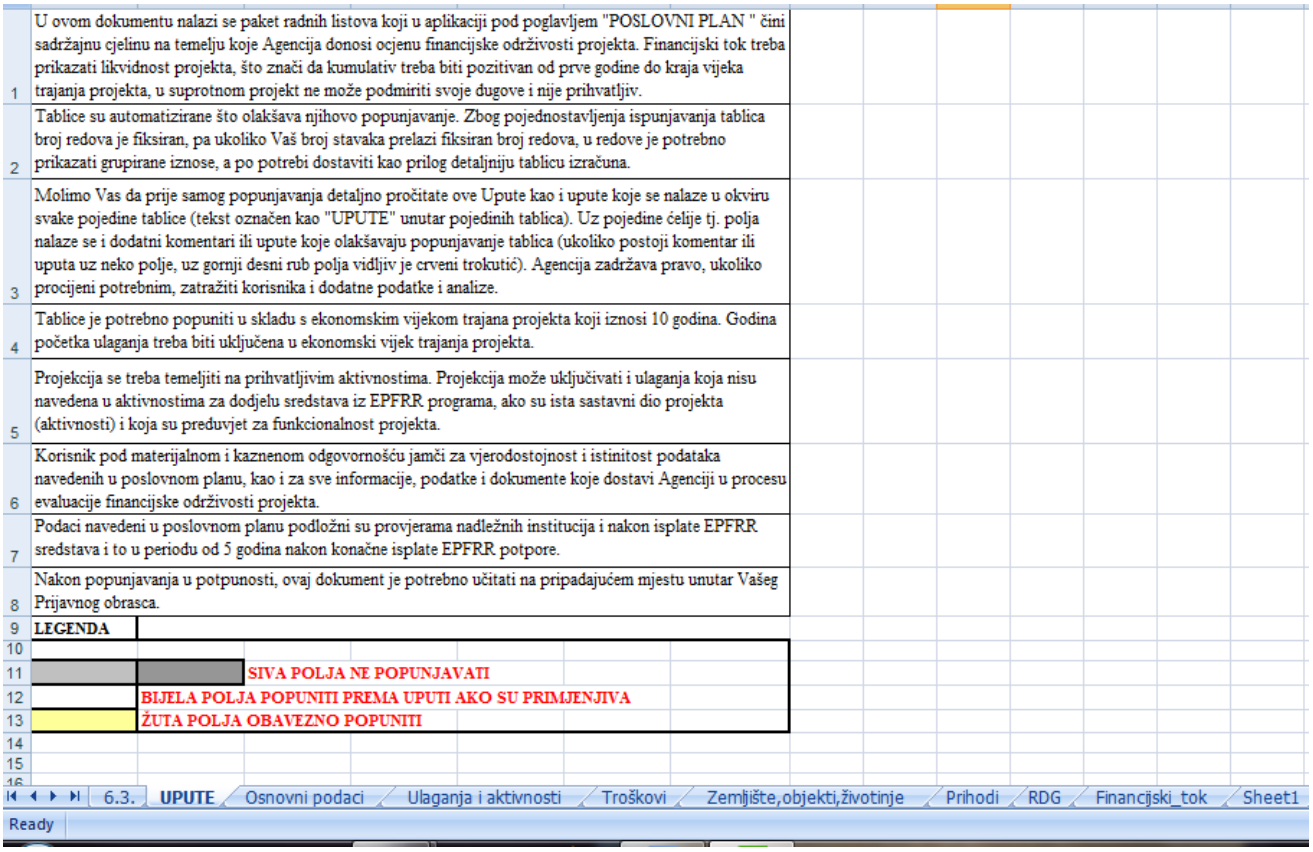
Prilog 4. Primjer FAND kalkulatora

Prilog 5. Primjer odluke o dodjeli sredstava

Prilog 5. Primjer potrebne dokumentacije, ponuda „Polagač folije“

Prilog 6. Primjer zahtjeva za obrazloženje/ispravak

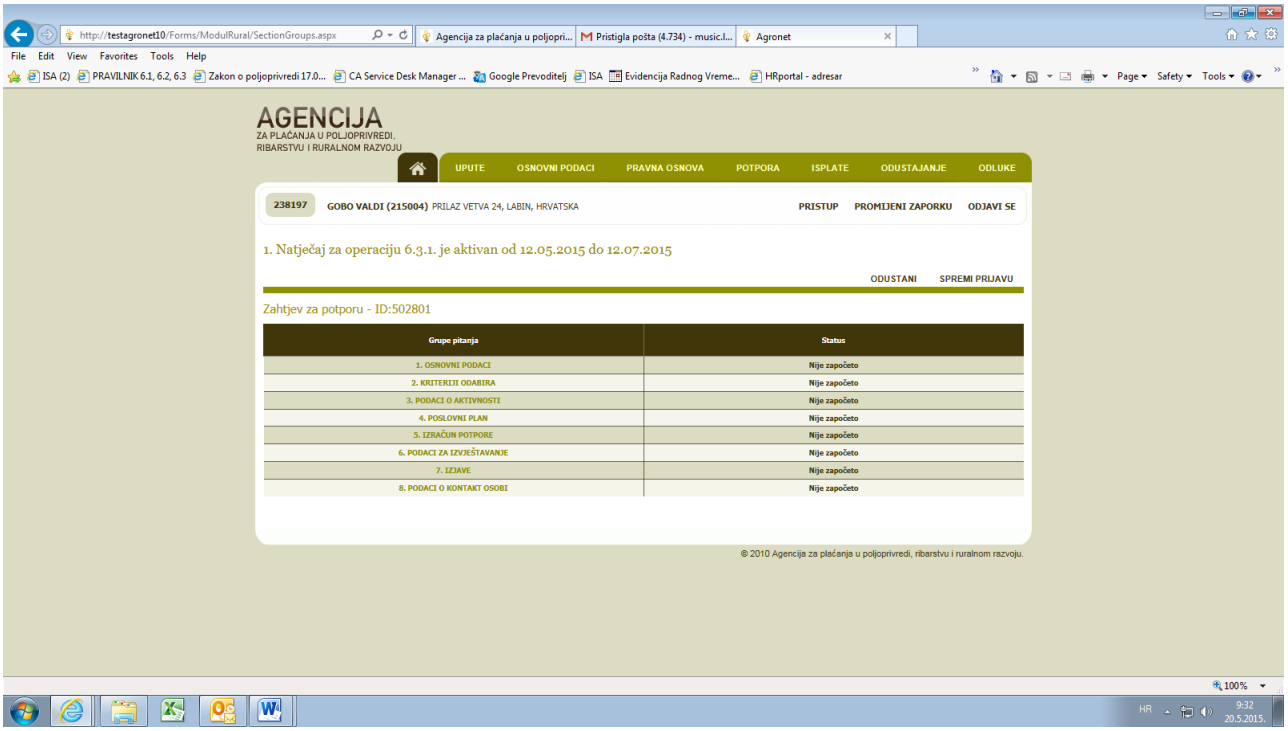
Prilog 1. Primjer poslovnog plana

1	U ovom dokumentu nalazi se paket radnih listova koji u aplikaciji pod poglavljem "POSLOVNI PLAN " čini sadržajnu cjelinu na temelju koje Agencija donosi ocjenu financijske održivosti projekta. Financijski tok treba prikazati likvidnost projekta, što znači da kumulativ treba biti pozitivan od prve godine do kraja vijeka trajanja projekta, u suprotnom projekt ne može podmiriti svoje dugove i nije prihvatljiv.
2	Tablice su automatizirane što olakšava njihovo popunjavanje. Zbog pojednostavljenja ispunjavanja tablica broj redova je fiksiran, pa ukoliko Vaš broj stavaka prelazi fiksiran broj redova, u redove je potrebno prikazati grupirane iznose, a po potrebi dostaviti kao prilog detaljniju tablicu izračuna.
3	Molimo Vas da prije samog popunjavanja detaljno pročitate ove Upute kao i upute koje se nalaze u okviru svake pojedine tablice (tekst označen kao "UPUTE" unutar pojedinih tablica). Uz pojedine ćelije tj. polja nalaze se i dodatni komentari ili upute koje olakšavaju popunjavanje tablica (ukoliko postoji komentar ili uputa uz neko polje, uz gornji desni rub polja vidljiv je crveni trokutić). Agencija zadržava pravo, ukoliko procijeni potrebnim, zatražiti korisnika i dodatne podatke i analize.
4	Tablice je potrebno popuniti u skladu s ekonomskim vijekom trajana projekta koji iznosi 10 godina. Godina početka ulaganja treba biti uključena u ekonomski vijek trajanja projekta.
5	Projekcija se treba temeljiti na prihvatljivim aktivnostima. Projekcija može uključivati i ulaganja koja nisu navedena u aktivnostima za dodjelu sredstava iz EPFRR programa, ako su ista sastavni dio projekta (aktivnosti) i koja su preduvjet za funkcionalnost projekta.
6	Korisnik pod materijalnom i kaznenom odgovornošću jamči za vjerodostojnost i istinitost podataka navedenih u poslovnom planu, kao i za sve informacije, podatke i dokumente koje dostavi Agenciji u procesu evaluacije financijske održivosti projekta.
7	Podaci navedeni u poslovnom planu podložni su provjerama nadležnih institucija i nakon isplate EPFRR sredstava i to u periodu od 5 godina nakon konačne isplate EPFRR potpore.
8	Nakon popunjavanja u potpunosti, ovaj dokument je potrebno učitati na pripadajućem mjestu unutar Vašeg Prijavnog obrasca.
9	**LEGENDA**
11	**SIVA POLJA NE POPUNJAVATI**
12	**BIJELA POLJA POPUNITI PREMA UPUTI AKO SU PRIMJENJIVA**
13	**ŽUTA POLJA OBAVEZNO POPUNITI**

Izvor: Vlastiti izvor

Prilog 2. Primjer prijave

Izvor:[*https://www.google.hr/search?q=apprrr+vodi%C4%8D+za+korisnike+potpora&oq=apprrr+vodi%C4%8D+za+korisnike+potpora&aqs=chrome..69i57.14197j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8#*](https://www.google.hr/search?q=apprrr+vodi%C4%8D+za+korisnike+potpora&oq=apprrr+vodi%C4%8D+za+korisnike+potpora&aqs=chrome..69i57.14197j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8#)

Prilog 3. Primjer izračuna ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva

SAVJETODAVNA SLUŽBA
Savska cesta 41 10000 Zagreb • HRVATSKA
Tel.: 385 01 4882 700 • Fax: 385 01 4882 701
savjetodavna@savjetodavna.hr • www.savjetodavna.hr
OIB: 10041443114

IZRAČUN

ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva

Podaci o poljoprivrednom gospodarstvu

naziv poljoprivrednog gospodarstva	ANTOLKOVIĆ RENATA
MIBPG	192303
adresa	IVANA KAMENARIĆA 10, 10380 SV.I.ZELINA
kontakt broj	091/1845-822
e-mail adresa	renata.antolkovic@gmail.com

IZRAČUN

predmet: Uvidom u podatke iz ARKOD sustava o korištenim poljoprivrednim površinama, podatke iz Jedinstvenog registra domaćih životinja (JRDŽ), odnosno podatke temeljene na Izjave o proizvodnim resursima poljoprivrednog gospodarstva, te primjenom FADN kalkulatora 2015 proveden je izračun ekonomske veličine poljoprivrednog gospodarstva.

ekonomska veličina: **31.849,65** u kunama

4.325,75 u eurima

Ovaj dokument izdaje se u svrhu prijave na natječaj za mjeru unutar Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. *(odabrati)* : MO6, podmjera 6.3.

Službenik Savjetodavne službe

FADN oznaka *	76
ime i prezime	Anđelka Pejaković
potpis	Anđelka Pejaković

Mjesto i datum

mjesto	Velika Gorica
datum	11. lipanj 2015.

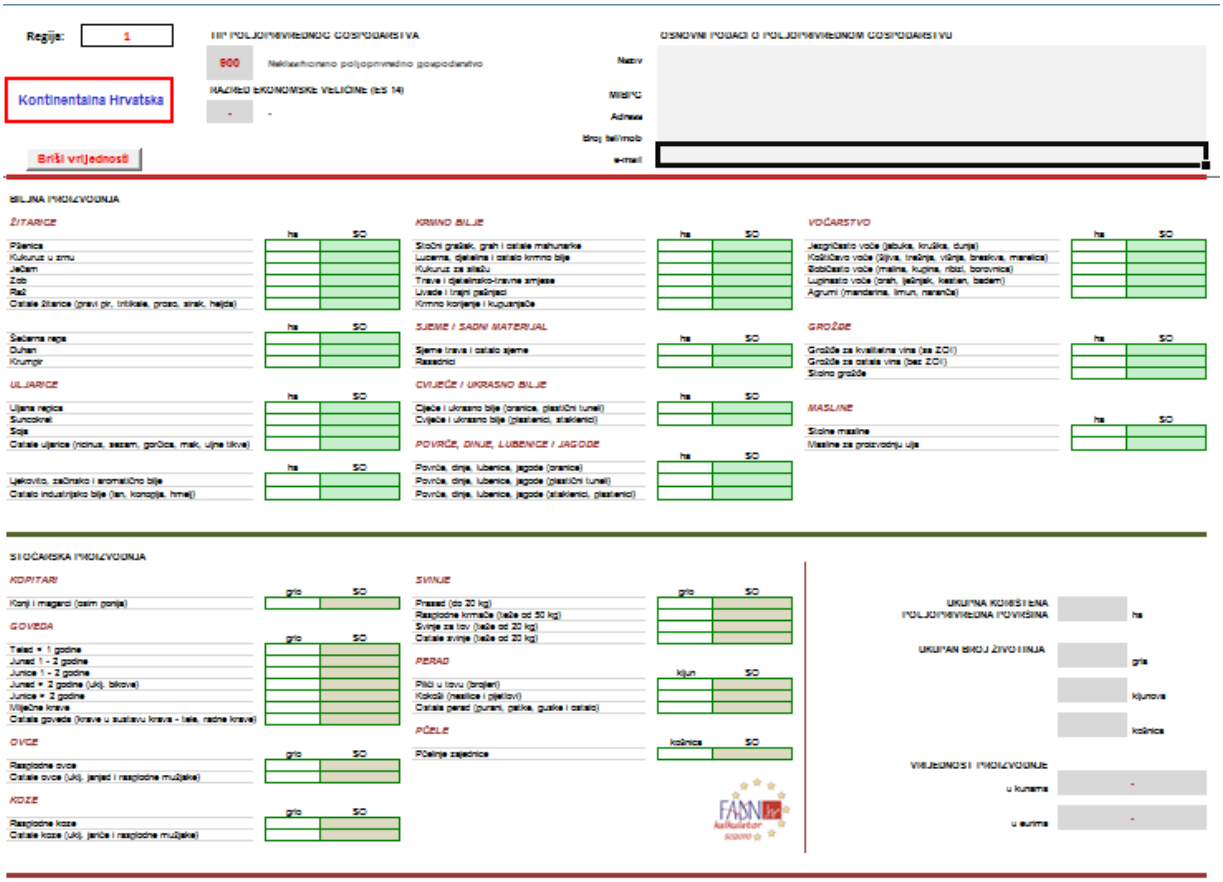
Privitci

1) FADN kalkulator 2015 (ispis)
2) Izjava o proizvodnim resursima poljoprivrednog gospodarstva

* Unosi se FADN oznaka službenika Savjetodavne službe koji sudjeluje u godišnjem FADN istraživanju

Izvor: Vlastiti izvor

Prilog 4. Primjer FAND kalkulatora

Izvor: Vlastiti izvor

Prilog 5. Primjer odluke o dodjeli sredstava

REPUBLIKA HRVATSKA
AGENCIJA ZA PLAĆANJA U POLJOPRIVREDI, RIBARSTVU I RURALNOM RAZVOJU
10000 Zagreb, Ul. grada Vukovara 269d
Telefon: 60 82 700, Telefax: 60 02 551

KLASA: 440-12/15-06-03/1069
URBROJ: 343-0804-16-004
Zagreb, 7. srpnja 2016.

Temeljem članka 23. stavka 2. točke a) Pravilnika o provedbi Podmjere 6.1. „Potpora za pokretanje poslovanja mladim poljoprivrednicima“, Podmjere 6.2. „Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima“ i Podmjere 6.3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ u okviru Mjere M06 „Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020 (Narodne novine 42/15) i Natječaja za provedbu podmjere 6.3 „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ provedba operacije 6.3.1. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ (Narodne novine 46/15, 76/15 i 45/16), ravnatelj Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju donosi

ODLUKU O DODJELI SREDSTAVA

I

Korisniku **OPG ANTOLKOVIĆ RENATA** (OIB 30215933560) iz Sveti Ivan Zelina, Ivana Kamenarića 10, 10380 Sveti Ivan Zelina (u daljnjem tekstu: Korisnik) dodjeljuje se potpora u iznosu od **113.830,50 kn (slovima: stotrinaesttisućaosamstotrideset kuna i pedeset lipa)** za Podmjeru 6.3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ provedba operacije 6.3.1. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ sukladno Tablici izračuna potpore koja se nalazi u Prilogu 3. ove Odluke te čini njen sastavni dio.

II

Potporu iz točke I. ove Odluke Korisnik je obvezan iskoristiti za prihvatljive troškove sukladno Prilogu 3. ove Odluke, a ista se dodjeljuje za provođenje prihvatljivih aktivnosti navedenih u poslovnom planu Korisnika.

III

Sukladno ovoj Odluci, Korisnik je dužan dostaviti konačni Zahtjev za isplatu najkasnije u roku od 3 godine od dana preuzimanja ove Odluke zajedno sa dokumentacijom koja dokazuje realizaciju ulaganja, a koja je propisana Prilogom II Natječaja za provedbu Podmjere 6.3 “Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“ provedba operacije 6.3.1. „Potpora

Izvor: Vlastiti izvor

Prilog 6. Primjer potrebne dokumentacije, ponuda „Polagač folije“

Stjepana Radića 136
33000 Virovitica

OIB: 35421999908 *TEL-FAX: 033/730-240*
E-mail: agroservis.proizvodnja@vt.t-com.hr
E-mail:andrej.kovac1988@gmail.com
web: www.agroservis-proizvodnja.hr
IBAN (Zagrebačka banka): HR6523600001101211391
IBAN (Erste&Steiermarkische banka): HR0924020061100715514

dne: 09.07.15

Kupac: OPG Renata Antolković
Adresa: Ivana Kamenarića 10
Mjesto: 10380 Sv. Ivan Zelina

OIB: 30215933560
Kontakt:
renata.antolkovic@gmail.com

PONUDA BROJ: **ASP.PK *15168* *GPF***

Predmet ponude: Gredičar polagač folije

	Naziv		Šifra proizvođača	Jedinica mjere	Količina	Jedinična cijena u kn	Ukupna cijena kn
Osnovni model							
1.	Gredičar – polagač folije		GPF	kom	1	11219,51	**11.219,51 kn**
	Tip	nošeni					
	Širina stroja	1800 mm					
	Dužina stroja	2800 mm					
	Visina stroja	1400 mm					
	Radni zahvat	max. 90 cm					
	Potrebna snaga traktora	Min. 35 kW					
	Visina gredice	max. 30 cm					
	Širina gredice	45 – 90 cm					
	Međuredni razmak	min. 30 cm					
SVEUKUPNO BEZ POREZA							**11.219,51 k**
POREZ		**25,00%**					**2.804,88 k**
UKUPNO ZA PLATITI							**14.024,39 k**

Rok valjanosti ponude: **90 dana**
Ponuditelj je u sustavu PDV-a
Proizvod je nov i neupotrebljavan.
Za navedeni stroj garantni rok vrijedi 12 mjeseci

Ponudu izradio:
Kovač Andrej

Cijena je FRANCO Agroservis – proizvodnja d.o.o. Virovitica, osim ako ponudom nije drugačije navedeno.

PLAĆANJE: AVANS *ROK ISPORUKE:* *PO UPLATI AVANSA*

Izvor: Vlastiti izvor

Prilog 7. Zahtjev za obrazloženje/ispravak

AGENCIJA ZA PLAĆANJA U POLJOPRIVREDI, RIBARSTVU I RURALNOM RAZVOJU

PAYING AGENCY FOR AGRICULTURE, FISHERIES AND RURAL DEVELOPMENT

ZAHTJEV ZA OBRAZLOŽENJE/ISPRAVAK

KLASA: 440-12/15-06-03/1069
URBROJ: 343-0804-16-002
Zagreb, 24. veljače 2016.

OPG Antolković Renata
Ivana Kamenarića 10
10 380 Sveti Ivan Zelina

Veza:
1. Prijava za dodjelu sredstava iz EPFRR programa, pod referentnim brojem: 631115.

Poštovani god. Antolković,

Ovim zahtjevom Vas obavještavamo da je u zaprimljenom poslovnom planu za dodjelu sredstava iz EPFRR programa potrebno:

- uskladite iznose prometa i bilance za prethodnu godinu u Izjavi o veličini poduzeća, poslovnom planu i izvještajima za prethodnu godinu; po potrebi dostavite dodatnu dokumentaciju.

U poglavlju Ulaganja i aktivnosti:
- uskladite troškove projekta i izvore financiranja
- obrazložite vrijednost aktivnosti koja ima pozitivan utjecaj na okoliš s obzirom na iznos naveden u stavci „Oprema", po potrebi ispravite

U poglavlju Podaci o zemljištu, objektima i broju životinja:
- uskladite površinu i kategoriju zemljišta
- navedite površinu pod plastenicima

U poglavlju Plan prodaje:
- uskladite prodajne količine s priloženom evidencijom o prodaji poljoprivrednih proizvoda

AGENCIJA ZA PLAĆANJA U POLJOPRIVREDI, RIBARSTVU I RURALNOM RAZVOJU

PAYING AGENCY FOR AGRICULTURE, FISHERIES AND RURAL DEVELOPMENT

Molimo Vas da dostavite gore navedeno potrebno obrazloženje/ ispravak unutar 5 radnih dana od dana slanja elektroničke pošte od strane Agencije za plaćanja.

U slučaju da traženo obrazloženje/ispravak nije dostavljeno, nije odgovarajućeg sadržaja ili nije pravovremeno prijava će biti odbijena donošenjem Odluke o odbijanju.

Molimo Vas da navedete KLASU, „ISPRAVAK-SEA" i „NE OTVARATI" naslovu e-mail pošte.

Molimo Vas da obrazloženje/ispravak dostavite, unutar navedenog roka na e-mail adresu poslovni.plan@apprrr.hr.

S poštovanjem,

Potpis:

Voditelj službe

Izvor: Vlastiti izvor

SAŽETAK

Predmet ovog rada je prikazati zadovoljstvo poljoprivrednika provedbom podmjere 6.3. *„Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“* putem intervjua nekih od korisnika mjere s područja Svetog Ivana Zeline i grada Zagreba. Cilj ovog istraživanja je utvrditi prednosti ove podmjere, ali i mane zbog kojih se tek mali broj poljoprivrednika javio na ovaj natječaj.

Rezultati istraživanja pokazuju kako su neinformiranost poljoprivrednika, preduga čekanja na rezultate i isplatu prve rate te nemogućnost financiranja drugog dijela glavni ograničavajući čimbenici za apliciranje na natječaj za analiziranu mjeru. Prednosti koje se navode su povećanje gospodarstva, a samim time i njegove ekonomičnosti i konkurentnosti.

Svrha rada bila je upoznati se s greškama provedbe podmjere, ali i upoznati se pozitivnom stranom koju mjera nudi uz pomoć europskih fondova, kako bi Hrvatska bila što uspješnija u povlačenju sredstava i fondova Europske unije.

Ključne riječi: mala poljoprivredna gospodarstva, potpore za mala poljoprivredna gospodarstva, podmjera 6.3.